CONIECTANEA IN AENEAM TACTICUM.

II 2. *Λακεδαιμόνιοι δὲ Θηβαίων ἐμβαλόντων ἔκ τε τῶν ἐγγυτάτω οἰκιῶν διαλύοντες καὶ ἐκ τῶν αἱμασιῶν καὶ τειχῶν — φορμοὺς γῆς καὶ λίθων πληροῦντες, φασὶν δὲ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ἱερῶν χαλκοῖς τρίποσιν, ὄντων καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, χρησάμενοι καὶ τούτοις προαποπληρώσαντας τάς τε εἰσβολὰς καὶ τὰς διόδους — ἐκώλυσαν τοὺς εἰσβάλλειν ἐπιχειροῦντας εἰς αὐτὸ τὸ πόλισμα.* Köchly pro *διαλύοντες* edidit *τὰ πλινθία λύοντες*. At *πλινθία* ab h. l. prorsus aliena sunt; rectum esset *τὰς πλίνθους λύοντες* (non *διαλύοντες*) cl. quem manifesto ab oculos habuit Thucydide II 75. *ἐσῳκοδόμουν εἰς αὐτὸ (τεῖχος) πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες.* Servari tamen potest *διαλύοντες*, si suppleas [*τοὺς τοίχους*] *διαλύοντες*. Neque ferri potest *τειχῶν*, pro quo *τειχίων* requiro. Muris enim circumdata est Sparta multis demum annis post Thebanorum quam Aeneas describit in Spartam irruptionem. V. Pausan. VII 8, 5. Itaque, ut dixi, *τειχίων* scribendum est, et intelligenda sunt hortorum sepimenta, quemadmodum etiam *τῶν αἱμασιῶν* memoria ostendit. Similiter *τειχία καὶ οἰκίας* in suburbio Syracusarum coniungit Thucydides VI 66. In sequentibus *φασὶ δὲ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ἱερῶν χαλκοῖς τρίποσιν, ὄντων πολλῶν καὶ μεγάλων, χρησάμενοι*, nihil novandum arbitror. Similiter XXXIX 1 *εἰκός ἐστι μὴ προειδότας τὴν τάφρον, ἅμα τε καὶ κεκρυμμένης οὔσης, εἰσπίπτειν.* Cf. X 13 *γενομένου δ' αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱμέρᾳ πέμψας ἐκέλευσεν αὐτὸν περιμένειν.* Nec raro ita Thucydides.

Ibid. 5. *ἅμα δὲ τούτοις τὰ γύναια καὶ οἰκέται ἦσαν ἐπὶ τοῖς κεράμοις.* Excidisse suspicor aliquid eorum quae his verbis expressit Thucydides II 4 *πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε* (Plataeensium) *προσβαλλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ λίθοις τε ἅμα καὶ κεράμῳ βαλλόντων.*

III 3. *ἄνδρας πιστούς, οἳ κωλυταὶ ἔσονται ἄν τις ἐπιχειρῇ ἄλλος ἀναβαίνειν.* Hanc circumscriptionem pro *κωλύσουσι* ex Thucydide petiit, cuius v. III 23 et VIII 86.

IV 1. *εὐθύτατα δὲ αὐτοῖς πεποιῆσθαι σύσσημα, ἀφ᾽ ὧν μὴ ἀγνοήσουσι τοὺς προσιόντας αὐτοῖς.* Particula *δέ* h. l. ferri vix potest, scribendum *δεῖ.* Nec *εὐθύτατα*, cuius superlativi aliud exemplum non extat, incorruptum videtur, ac fortasse scripserat Aeneas *εὐθὺ* (i. e. *εὐθὺς*) *τοιαῦτα δεῖ αὐτοῖς.*

Ibid. 3. *ὁ δὲ Πεισίστρατος ἀκούσας* (sc. Megarenses coniugibus Atheniensium Eleusine Thesmophoria celebrantibus insidias struere) *προενήδρευσεν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ τῶν Μεγάρων ὡς λεληθότες ἀπέβησαν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης* (l. *θαλάσσης*) *ἐγένοντο, ἐξαναστὰς ὁ Πεισίστρατος τῶν ἐνεδρευόντων τε ἀνδρῶν ἐκράτησε καὶ διέφθειρε τοὺς πλείστους καὶ τῶν πλοίων, οἷς ἀφίκοντο, ἐγκρατὴς ἐγένετο.* Vitiata haec esse qui intellexit Kirchhoffius Herm. I p. 449 locum ita correxit *ἐξαναστὰς ὁ Πεισίστρατος τῶν ἐνεδρῶν τῶν τε ἀνδρῶν ἐκράτησε.* Lenius me iudice et ut suus tamen loco sensus restituatur conicias *τῶν ἐνεδρευθέντων τε ἀνδρῶν ἐκράτησε.* Ad *ἐξαναστάς* sc. ex insidiis v. Thucyd. III 107, 3.

V 1. *ἔπειτα πυλωροὺς καθιστάναι μὴ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φρονίμους καὶ ἀγχίνους, καὶ μὴ ὑπονοεῖν μὴ δυναμένους ἀεί τι τῶν εἰσκομιζομένων.* Scribendum videtur *καὶ δὴ ὑπονοεῖν δυναμένους.* Nimirum *δή* cum in *μή* corruptum esset, supervenit qui sententiae consulturus alterum *μή* adderet.

VI 1. *ὅπως μὴ δι᾽ ἄγνοιαν δοξάζων τι ὁ σκοπὸς σημάνῃ ἢ διαγγείλῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ ματαίως ὀχλῇ τοῖς ἀνθρώποις.* Corrige *σημήνῃ — καὶ ματαίως ὀχλήσῃ τοὺς ἀνθρώπους*, aut *σημαίνῃ ἢ διαγγέλλῃ — καὶ ματαίως ὀχλῇ τοὺς ἀνθρώπους.*

Ibid. 3. *εἶναι δὲ τοὺς ἡμεροσκόπους καὶ ποδώκεις, οἳ ὅσα μὴ οἷόν τε τῶν σημείων* (*τῷ σημείῳ*?) *δηλοῦν, ἀλλ᾽ αὐτῶν τινὰ δέῃ ἐξ ἀνάγκης ἀγγέλλειν, δύνωνται ταχὺ ἀφικνεῖσθαι.* Scribendum videtur *ἀλλ᾽ αὐτόν τινα δέῃ*, *quae ipsum aliquem nuntiare oportet.*

Secuntur statim haec *ἄριστον δὲ ἱππασίμων ὄντων τῶν τόπων καὶ ὑπαρχόντων ἵππων, ἱππέας συνείρειν, ἵνα διὰ τῶνδε θᾶσσον ἀγγέλληται.* De *συνείρειν* interpretes inopes sunt consilii. Corrigendum opinor *συναίρειν* i. e. *συνεπιλαμβάνειν*, *optimum fuerit, si ea in re* (in perferendis nuntiis) *equites te adiuverint.*

VIII. *εἰς τὴν χώραν προσδεχόμενον πλείω καὶ μείζω* (*ἀμείνω*?) *δύναμιν, πρῶτον μὲν τὴν χώραν δυσείσβολον* (ita Hercherus pro *δυσεπίβολον*) *εἶναι τοῖς πολεμίοις καὶ δυσστρατοπέδευτον καὶ δυσπροσπόριστον κατασκευάζειν καὶ τοὺς ποταμοὺς δυσδιαβάτους καὶ πλείους, πρός τε τὰς ἀποβάσεις τῶν πολεμίων εἰς τὰ* (leg. *εἴς τε*) *ψαμμώδη καὶ στερεά.* — Scribendum *δυσενστρατοπέδευτον.* Verbo *ἐνστρατοπεδεῦσαι* utitur Thucyd. II, 20.

Ibid. *τά τε καταλιμπανόμενα ἐν τῇ χώρᾳ ἑκουσίως, εἰς χρείαν δὲ φέροντα τοῖς ἐναντίοις — ὡς δεῖ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ φθείροντα ἀφανίζειν, τά τε βρωτὰ καὶ* [*τὰ*] *ποτὰ καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς ἔγκαρπα καὶ τὰ ἄλλα κατὰ τὴν χώραν,* [*καὶ τὰ*] *στάσιμα ὕδατα ὡς ἄποτα δεῖ ποιεῖν.* Ante *ποτά* adieci articulum et *καὶ τά* supplevi ante *στάσιμα.* Praeterea pro *φθείροντα* scribendum videtur *φθάνοντα.*

Ibid. in fine. *ἵνα μὴ καὶ ταῦτα λίαν πολλὰ δηλῶται.* Scribendum *πολλάκις*, quod solenni vitio in *πολλά* abiit. V. Cobetum Varr. Lectt. p. 264.

X 2. *ἔπειτα κηρύγματα ποιεῖσθαι τοιάδε διά τινος χρόνου — κατακομίζειν τὰ ἐλεύθερα σώματα καὶ τοὺς καρποὺς ἐν τῇ πόλει.* Excidisse videtur *συναλίζειν*, vel simile verbum.

Ibid. *τοὺς δὲ ἀναγκαίους* (*συλλόγους δεῖ γίγνεσθαι*) *ἢ ἐν πρυτανείῳ ἢ ἐν βουλῇ ἢ ἐν ἄλλῳ φανερῷ τόπῳ.* Non memini *βουλήν* de loco dici pro *βουλευτήριον*, fallique puto H. Stephanum Thes. II 361. Forsan igitur corrigendum *ἐν πρυτανείῳ, ἢν βούλῃ, ἢ ἐν ἄλλῳ.*

Ibid. 5. *τοὺς δὲ ἄρχοντας ἀπογράφεσθαι καὶ παρ' ᾧ τινι καὶ ὅταν κατάγωνται.* Recte Med. *παρ' ᾧ τινες.* Alterum *καί* adiecit Orelli. Secuntur haec *τὰς δὲ νύκτας ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τὰ πανδοχεῖα ἔξωθεν κλείεσθαι*, ubi pro *πανδοχεῖα* malim *πανδοκεῖα*, ut paulo ante *πανδοκέας* pro *πανδοχέας.*

Ibid. *διὰ χρόνου δέ τινος ὅσοι ἂν ταλαπείριοι αὐτῶν* (*ξένων*) *ὦσιν ἐκκηρύττεσθαι.* Voce mere poetica *ταλαπείριοι* num Aeneas usus sit, dubitare licet, ac fortasse scripsit *ταλαίπωροι*, quam vocem ut alias haud paucas ex Thucydide, qui frequenter verbo *ταλαιπωρεῖν* usus est, derivaverit.

Ibid. 6. *ταῖς δὲ δημοσίᾳ ἀφικνουμέναις πρεσβείαις ἀπὸ πόλεων ἢ τυράννων ἢ στρατοπέδων, οὐ χρὴ ἐν* (Orelli *ἐὰν*) *αὐτοῖς τὸν ἐθέλοντα διαλέγεσθαι.* Quod exercitus legatos misisse dicuntur mirationem habet. Scribendum puto *στρατηγῶν.*

Ibid. 8. *ὅταν τε σημήνῃ, τὰ τούτοις ἐμπόρια καὶ πρατήρια κλείεσθαι καὶ τὰ λύχνα κατασβέννυσθαι καὶ τῶν ἄλλων μηδένα ἔτι παρεῖναι. ὅταν δέ τινι ἀναγκαῖόν τι συμβῇ, μετὰ λαμπτῆρος βαδίζειν, ἕως ἂν παραγγελθῇ.* Scribendum *τούτοις τά.* Pro *παρεῖναι* malim *παριέναι in medium prodire*, et pro *παραγγελθῇ* sententia postulat *ἀπαγορευθῇ.* Continuo scribendum *ὁτιοῦν* pro *ὅτι ἄν*, deleto *τις.*

Ibid. 11. *τὰ δ' ἐλάσσω τούτων ἀδικήματα, κατὰ τὸν νόμον τὸν προκείμενον, δεσμὸς ἢ ζημία.* Scribendum videtur *ἐὰν δ' ἐλάσσω τούτων ᾖ ἀδικήματα.*

Ibid. 12. *μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἄλλων τάξεων ἐπιμέλειαν ποιητεόν.* Nonne *πράξεων*?

Ibid. 13. *φρουρὰν τὴν μὲν ἐξαγαγεῖν τὴν δὲ καταστῆσαι.* Imo *τὴν δ' ἐγκαταστῆσαι.*

Ibid. 15. *καὶ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις πράξεις καὶ λειτουργίας αὐτοῖς κατὰ πλῆθος ἐπιρρεῖν ἀνυπόπτως.* Revoca librorum scripturam *αὐτοῖς τὸ πλῆθος ἐπιρρεῖν* et coniunge *λειτουργίας πλῆθος.*

XI 2. *ἵνα ἐκ προφάσεως κλίμακες προσπορισθῶσι τοῖς μέλλουσι καταλαμβάνειν τὰ νεώρια.* Ad *προφάσεως* requiro adiectivum, quo speciosum et honestum illum praetextum fuisse indicetur. Excidisse videtur *εὐλόγου.* Cf. Thucyd. III 82 *ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος* et ipse Aeneas X 12 *μετὰ προφάσεως εὐλόγου.*

Ibid. *ὥστε ἀεὶ δεῖ προσέχειν τοῖς τὰ τοιαῦτα τελειοῦν σπουδάζουσιν.* Haec suo loco mota et post verba *ἐν νυκτὶ ἀνέβησαν στρατιῶται* transponenda esse suspicor.

Ibid. 3. *μελλόντων γὰρ τῶν πλουσίων τὴν δευτέραν ἐπίθεσιν ἐπιτίθεσθαι τῷ δήμῳ καὶ ξένους ἐπαγομένων.* Sequentia (§ 4) docent scribendum esse *συναγομένων.*

Ibid. 4. *ἔδοξε τῷ τοῦ δήμου προστάτῃ τάχιστα ἐκκλησίαν συναγαγεῖν καὶ τὸ μέλλον μὴ προειπεῖν.* Med. *ταχίστην*, quod *ὁμηρικῷ ζήλῳ* dictum videri potest, *λῦσαν δ' ἀγορὴν αἰψηρήν.* Cf. XXIX 4 *ἵνα ταχεῖα ἡ λῆψις τῶν ἐγχειριδίων γένηται.* Thucyd. II 75 *ἐλπίζοντες ταχίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν.* Ante *μέλλον* excidit *μέν.*

Ibid. 7. *ὡς ἐπαναστάσεως γινομένης ἐξ αὐτῶν.* Scribendum *γενομένης.*

XII 1. *χρὴ δὲ καὶ συμμάχων εἰς τὴν πόλιν, μηδέποτε*

ἅμα διατελεῖν τοὺς συμμάχους. Scribendum videtur *χρὴ δ' εἰ δεῖ καὶ συμμάχων.*

Ibid. 4. *ἐπαγόμενοι γὰρ ξένους πλείονας τοῦ προσήκοντος, πρῶτον μὲν τοὺς ἀντιστασιώτας ἀνεῖλον, ἔπειτα αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσαν, τυραννηθέντες ὑπὸ τοῦ εἰσάγοντος τοὺς ξένους.* Rectius fuerit *ἐπαγαγόμενοι* et *εἰσαγαγόντος.*

XIII 1. *ἀθροισθέντων ὅσων δέοιτο, διελεῖν αὐτοὺς εἰς λόχους.* Corrige *ὅσων δεῖ τότε διελεῖν.* In sequentibus

XIV 1 *ὡς πολύ γε καὶ φοβερώτατοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι* scribendum videtur *ὡς ἐπὶ πολύ γε.*

XV 3. *ἔπειτα ἄλλο καὶ αλλο πλῆθος οὕτως ἐκπέμπειν δεῖ ἐν τάξει, μέχρι οι ἱκανοὶ δόξουσιν ἐκβεβοηθηκέναι.* Sic haec corrigenda videntur. Vulgo *ἔπειτα καὶ κατ' ἄλλο πάθος,* recte emendata a viris doctis, nisi quod non bene scripserunt *ἔπειτα καὶ ἄλλο κατ' ἄλλο πλῆθος.* Graecum est *ἄλλο καὶ ἄλλο,* ut XXII 6 et XXVI, 3 habes *ἄλλην καὶ ἄλλην.* Pro *δόξουσιν* libri *δοκοῦσιν.* Vitiose Köchly edidit *δοκῶσιν.*

Ibid. 5. *οἱ δὲ Ἀβδηρῖτας — ἐπιβοήθουν πασσυδίῃ, πάσῃ ῥώμῃ καὶ προθυμία.* Malim *πάσῃ τε ῥώμῃ καὶ προθυμίᾳ.* At pro ionico *πασσυδίῃ* non dubitandum quin ad Thucydidis exemplum VIII 1 *πασσυδί* scribendum sit. V. ad Com. Graecos vol. II p. 265.

Ibid. *ἀλλ' ἄλλος ἄλλον παρακαλῶν ἔσπευδε βοηθεῖν τοῖς ἐπεξελθοῦσι.* Corrigendum *ἔσπευδον.*

XVI 3. *ἅμα δ' ἂν οὗτοι σιτίων καὶ πόσεως πληρούμενος καὶ οἰνωθέντες ἀμελεῖς καὶ ἀπειθεῖς τοῖς ἄρχουσι γίνοιντο. ἐκ δὲ τούτων εἰκὸς μοχθηροὺς αὐτῶν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν ἀποχώρησιν συμβαίνειν ἐὰν πέρ γε σὺ αὐτοῖς εὐκαίρως ἐπιθήσῃ.* In his *καὶ οἰνωθέντες* fortasse delendum est. Inter *καί* et *τὴν ἀποχώρησιν* excidisse videtur *χαλεπήν* et in fine scribendum *ἐπιθῇ* vel *ἐπιτιθῇ.*

Ibid. 5. *ἵνα δὴ λεηλατοῦντες καὶ διαπεπληρωμένοι λαφύρων ῥᾳδίως σοι τὴν δίκην δῶσι.* Ita Köchly scripsit pro *ἵνα ἢ λεηλατοῦντες — δώσουσι.* In quibus *δώσουσι* recte habet, si sensum esse statuas *wobei es denn nicht fehlen kann, daſs der Feind die verdiente Strafe büſst.* Sed vitium haerere videtur in *διαπεπληρωμένοι,* quod non rectius dictum est ac si latine dicas *exuviis pleni.* Suspicabar aliquando *διακεκληρωμένοι,* quod recte cum genetivo coniungi posse videtur, ut *κληρονομεῖν,* de quo v. Lobeck. ad Phryn. p. 129. Itaque sensus fuerit *cum exuvias sorte inter se partiti essent.*

Ibid. 7. *οὐ χρὴ τὴν δίωξιν αὐτῶν ποιεῖσθαι τὰς αὐτὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς αὐτοὺς χώρους.* *Τάς* supplevit Casaubonus, debebat opinor *κατὰ τάς.* Simplex accusativus ferri posset nisi sequeretur *τοὺς χώρους.* In sequentibus idem dedit *ἀφυλακτοτέρως ἂν διακέοιντο*, secutusque est Köchly. Recte autem libros habere *ἀφυκτοτέρως* ostendunt verba *πρὸς ῥᾳθυμίαν τρεπόμενος*, quae non video quid magnopere differant ab *ἀφυλακτοτέρως διακεῖσθαι.*

Ibid. 9. *Κυρηναίους — τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς καὶ μακρὰς βοηθείας ἐπὶ συνωρίδων καὶ ζευγῶν βοηθεῖν.* Scribendum opinor *κατὰ τὰς ἁμαξηλάτους ὁδοὺς καὶ* (vel) *μακρὰς βοηθείας.* Cyrenensium *συνωρίδας* commemorat Antiphanes Athenaei III p. 111 s. et Alexis ib. XII p. 550. Ceterum ad *ἁμαξηλάτους ὁδούς* Cyrenensium comparandus Pindarus Pyth. V 90 de Aristotele sive Batto dicens *εὐθύτομόν τε κατέθηκεν Ἀπολλωνίαις ἀλεξιμβρότοις πεδιάδα πομπαῖς ἔμμεν ἱππόκροτον σκυρωτὰν ὁδόν,* ubi pro *ἀλεξιμβρότοις* corrigendum videtur *ἀεξίμβροτος*, quod de conditore Cyrenae, qui regionem antea feris habitatam pacasse ferebatur, aptissime dicitur.

Ibid. 12. *ταῦτα δὲ οὕτως πράττων* (*πράσσων*) *ἀπαρασκευαστοτάτοις ἂν τοῖς πολεμίοις ἐπιθεῖσθε.* Rectius *ἀπαρασκευοτάτοις*, qua forma Aeneas utitur constanter.

XVII 2. *ἑορτῆς γὰρ πανδήμου ἔξω τῆς πόλεως Ἀργείων γενομένης ἐξῆγον πομπὴν σὺν ὅπλοις τῶν ἐν ἡλικίᾳ συχνῶν· τῶν δὲ ἐπιβουλευόντων καὶ αὐτοὶ παρεσκευάζοντο καὶ αὐτοῖς συνηπτοῦντο ὅπλα εἰς τὴν πομπήν.* Si quid video haec ita ad saniorem rationem revocari possunt *τῶν δ' ἐπιβουλευόντων καὶ αὐτῶν* [*συχνοὶ*] *παρεσκευάζοντο καὶ αὐτοῖς* (scil. *τοῖς ἐν ἡλικίᾳ*) *συνῆπτον τὰ ὅπλα.* Dicit autem sine dubio Iunonis Argivae sacra, cuius templum in suburbio Argorum situm fuisse docet Pausanias II, 17, 1 cl. Sophocle Elect. 7.

Ibid. *ἕτεροι δὲ τῶν συνεπιβουλευόντων ὑπομείναντες ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν προαλισθέντων ὅπλων προκατέλαβον οὓς προσῆκε τόπους τῆς πόλεως.* Corrigendum videtur *μετὰ τῶν προαλισθέντων ὁπλιτῶν.*

Quae in fine huius sectionis leguntur *ἄριστον δὲ — τοὺς ἄλλους συνιέναι*, ea nescio an post *τοῖς βουλομένοις νεωτερίζειν* transponenda sint.

XVIII 1. *ὅταν δὲ οἱ εἰσπορευθέντες παραγένωνται καὶ δείλη γένηται.* Ne inepte loquatur scriptor, corrigendum *ἐκπορευθέντες.*

Ibid. 3. *μετέωρος οὖν ἡ βάλανος ἐγίνετο, προσπιπτούσης τῆς ψάμμου.* Sententia postulat *προεισπιπτούσης.*

Ibid. 10. *ἐπιδείξας τῷ στρατηγῷ κεκλεισμένην τὴν πύλην, εἶχεν ἡσυχίαν.* Scribendum videtur *ἦγεν ἡσυχίαν.* V. Anal. ad Athenaeum p. 177 et 228. Cf. tamen Thucydidem V 40, nisi is quoque *ἦγε* scripsit, quod fecit II 72; quamquam idem rursus *ἡσυχίαν ἔχειν* habet 1, 70. Aliud enim *δι' ἡσυχίας ἔχειν* II 22.

Ibid. 12. *διὰ τῶν τιθεμένων λίθων.* Corrigendum *τεθειμένων.* In fine eiusdem sectionis haec habes: *ταῦτα δεῖ οὖν συμβαλλόμενον πάντα φυλάττεσθαι καὶ τὰς πύλας αὐτὸν τὸν ἄρχοντα κλείειν.* Vertit Casaubonus *omnes hoc genus fraudes conicere par est.* Corrige potius *ταῦτα δεῖ εἰς νοῦν σε βαλλόμενον.*

XXII 4. *τῶν φυλάκων μηδένα προγινώσκειν μήτε ὅπου στήσει μήτε ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως, μήτε* (leg. *μηδὲ*) *τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι.* Pro *στήσει*, quod nihil est, Med. habet *στῆναι*, quod verum est si addideris *ἔσται* vel *ὑπάρξει.*

Ibid. 7. *ἀλλὰ μεμνημένους ἂν *** προσέχειν δὲ ταῖς πανδήμοις ἑορταῖς χρὴ* [*καὶ*] *τῶν κατὰ πόλιν φυλάκων ὅσοι ἐν σώμασι μάλιστα ὕποπτοι τοῖς αὐτῶν καὶ ἄπιστοι ἀφίεσθαι ἀπὸ τῶν φυλακίων κατ' οἰκίας ἑορτάζειν.* Non sine soloecismi vitio editum est *μεμνημένους ἂν προσέχειν. ἐν δὲ ταῖς πανδήμοις ἑορταῖς χρὴ τῶν κατὰ πόλιν, κτἑ.* Lacuna quo pacto supplenda sit, incertum est, cetera autem recte habebunt addita post *χρή* particula *καί* hoc sensu, *attendendum ad publicas solennitates.*

Ibid. 9. *ἐν ὁμονοοῦσι δὲ καὶ μηδενὸς* [*μηδένα*] *ὑποπτεύοντος ἐν τῇ πόλει ἐν τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φυλακείοις δεῖ τὰς νύκτας λύχνα καίεσθαι.* Interposui *μηδένα.* Cf. III 3 *ἐπὰν δὲ πολῖται ἐν ὑποψίᾳ πρὸς ἀλλήλους ὦσι* et XVII, 1 *ὑπόπτως πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων.*

Ibid. *ἐὰν δὲ μὴ φαίνηται πρὸς τὸν στρατηγὸν ὁ λαμπτὴρ — ἄλλος διαδεκτὴρ ὑπολαμβάνων λαμπτῆρι φαινέτω.* Scribendum *φαίνῃ* pro *φαίνηται, lucem perferat ad praetorem.*

Ibid. *μηδ' ἐργάζεσθαι μηδένα δημιουργὸν χειροτέχνην, ἵνα μὴ ψόφος ἀπό τινων γένωνται τοῖς φύλαξιν.* Nusquam haec sic vidi coniuncta, quare aut *δημιουργόν* aut *χειροτέχνην* deleverim, nisi *ἤ* interponere malis.

Ibid. 11. *μέχρι* [*ἂν*] *περιενεχθῇ ἡ σκυταλὶς κύκλῳ τὴν πόλιν καὶ* [*πάλιν*] *κομισθῇ παρὰ τὸν στρατηγόν.* Vulgo abest *ἄν* et *πάλιν*, quamquam possis etiam conicere *καὶ* [*ανα*]*κομισθῇ.*

XXIII 1. *ἐπεξόδους δὲ ποιούμενον, λαθραίως τάδε προνοεῖν.* Usitatius fuerit *ἐξόδους*, neque aliter ipse Aeneas 1, 2. XVII 1. XXIII 14. Fortasse *ἔτι ἐξόδους δεῖ ποιούμενον.*

XXIV 2. *μεθ' ἵππου δ' ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν ἐν τῇ νυκτί, ἵνα αἱ πύλαι αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὴν διάλυσιν ἢ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα, ὥσπερ εἰώθει, εἰσέλθοι.* Casaubonus *τὴν διάλυσιν* interpretatur *adapertas portae fores*, quod fieri non potest. Scribendum potius *διήλυσιν*, i. e. *δίοδον.*

Ibid. 3. *Ἀθηνόδωρος — ἐπειρᾶτο βοηθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον. ἔτυχε δὲ καὶ αὐτὸς ἀγχίνως πάλιν ἀνθυποπτεύσας καὶ οὐ τὰς ἐνεδρευομένας ὁδοὺς ἐπορεύθη πρὸς τὸ Ἴλιον.* Ita Casaubonus correxit librorum scripturam *ἂν ὑποπτεύσας*; at sic abundat *πάλιν*, quod *πάνυ* scribi oportet. Verbum *ἀνθυποπτεύειν* e Thucyd. III 43 petiit.

Ibid. *ὅπερ συνέβη.* Scribendum esse *ὅπερ καὶ συνέβη* docet Thucydides V 14.

Ibid. 4. *παραγγέλλειν οὖν χρὴ τὰ συνθήματα εὐμνημόνευτά τε καὶ μάλιστα ὡς ἀδελφὰ ταῖς μελλούσαις πράξεσι γίνεσθαι.* Corrigunt *καὶ ὡς μάλιστα ἀδελφά*, malim *καὶ μάλιστά πως ἀδελφά.*

Ibid. 6. *ἐχρήσαντο δὲ αὐτῷ (τῷ συριγμῷ) καὶ ἐν Θήβαις, ὅτε τὴν Καδμείαν καταλαβόντες ἐσκεδάσθησαν νυκτὸς καὶ ἠγνόησαν ἀλλήλους, πρὸς συριγμὸν [δὲ] συνελέγοντο.* Ita haec scribenda videntur.

XXVI 2. *ἐπὶ δὲ τὴν γῆν καὶ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν μόνον φεγγέτω.* Med. *πρὸ τῶν διπῶν*, unde conicias *πρὸ τῶν ἰδίων ποδῶν*, nimirum eius, qui laternam portabat. In iis quae confestim secuntur pro *ἀνύοιτ' ἂν* Med. habet *ἀνύετ' ἂν* i. e. *ἀνύεται.*

Ibid. 3. *ἐὰν δὲ ἅμα τούτοις καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους περιοδεύωσιν, ὥστε τινὰς μὲν εἰς τὰ ἔξω τοῦ τείχους ἐπισκοπεῖσθαι, τινὰς δὲ τὰ ἔσω, ἔχειν δὲ καὶ περιοδεύοντας λίθους ἐν ταῖς σκοτειναῖς νυξὶ καὶ βάλλειν ἄλλην καὶ ἄλλην εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τείχους.* Turbatam loci structuram restituit Casaubonus in ipso loci initio pro *ἐάν* reponens *ἔνιοι.* Credo equidem vitium haerere in apodosi, ubi si *ἔχειν δεῖ περιοδεύοντας* scripseris, nihil amplius desiderari puto. Ad *ἄλλην καὶ ἄλλην* cave *λίθον* suppleas, quod nusquam Aeneas feminino genere dixit; supplendum *βολήν*, quemadmodum XXII 3 dicit *μακρὰς φυλάσσειν* et XXVI 4 *πυκνὰς περιοδεύειν* i. e. *μακρὰς φυλακὰς φυλάσσειν* et *πυκνὰς περιοδείας περιοδεύειν·* Minus commode haec explicatio procedit XXII 6 *ἐν δὲ ταῖς χειμερι-*

ναῖς καὶ σκοτειναῖς νυξὶν ἄλλην καὶ ἄλλην αὐτοὺς λίθους βάλλειν, procedet vero si *λίθους* deleas.

Ibid. 4. *φωνοῦντάς τε πόρρωθεν, ὅπως ἂν ἐγερθῇ ἐὰν καθεύδῃ ὁ προφύλαξ.* Ne semel quidem Aeneas *ἄν* cum *ὅπως* coniunxit. Scribendum *ὅπως ἀνεγερθῇ*.

Ibid. 5. *ἐὰν μὴ θέλῃ* (*ὁ πολίταρχος*) *περιοδεύειν διὰ φόβον τινα ἢ ἀρρωστίαν.* Metum ab hoc loco abesse velim, ac lubenter amplecterer si cod. daret *κόπον*. Sequuntur haec *λαμπτῆρας εἶναι προσυγκείμενον πᾶσι τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φύλαξιν καὶ ἕνα πρὸς ὃν αὐταίρουσιν οἱ προφύλακες*, in quibus *ἔστω* desidero ad *προσυγκείμενον*, nisi praeferas *προσυγκειμένου* deleta in sequentibus post *αἱρέσθω* particula *δέ*. Pro *ἀνταίρουσιν* malim *ἀνταροῦσιν*.

XXVII 3. *ἐνίοτε μὲν καὶ ἡμέρας, καὶ νυκτὸς δὲ καὶ πάνυ.* Alterum *καί* ante *νυκτός* melius abesset.

Ibid. *προειδότας οὖν εἰκός ἐστιν, ἐάν τι γένηται, μὴ ἀπροσδοκήτοις προσπεσεῖν.* Insolens dicendi genus est et sine exemplo *προσπίπτω κακοῖς*. Rectum esset si legeretur *προειδόσιν*. Fortasse scribendum *περιπεσεῖν* ut *ἀπροσδόκητα* de malis inopinatis intelligatur. In praecedentibus *ὡς ἐσόμενόν τι* nil mutandum. Cf. XXXI 17 *οὐκ εὔπορον ὄν*.

Ibid. 5. *ὅπως ἐάν τινα αἰσθάνωνται ἐκ τοῦ ὕπνου ἢ ἄλλως ἐρχόμενον θόρυβον, εὐθύ τις παρὼν καθέξει καὶ κωλύσει αὐτίκα.* Quo pacto e somno turbae oriri possint, vix intelligas; corrigendum puto *ἐκ τοῦ οἴνου*, quarum vocum frequentem constat esse permutationem. Confirmant sequentia *τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους ἀπὸ συσσιτίου ἑκάστου*. Pro *αὐτίκα*, quo post *εὐθύς* facile caremus, malim fere *αὐτόν*.

Ibid. 6. *αὐτὸς δὲ θορυβεῖν νοήσας τὸ τῶν ἐναντίων στράτευμα, δαμάλεις τὰς ἀγελαίας μετὰ κωδώνων ἀφήσεις εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἄλλα ὑποζύγια οἶνον ποτίσας.* Ita haec assumtis aliorum coniecturis corrigenda esse suspicor. Med. ut videtur sic *αὐτὸν δὲ θορυβεῖν νοστος — μετὰ κωδώνων ἀφιέντες — οἶνον ποτίσας*. In sequentibus *γενομένης δὲ ἡμέρας χρὴ τοὺς φύλακας εὐθὺ* (*εὐθύς*) *ἀφιέναι ἐκ φυλακείων πρὶν ἢ* (*πρὶν ἄν*) *τὰ ἔξω προερευνηθέντα ἐμφανισθῇ καὶ καθαρὰ εἶναι πολεμίων, καὶ οὕτω ἀπιέναι τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων, μὴ ἅπαντας ἀλλὰ κατὰ μέρη*, recte Casaubonus emendavit *οὐκ* ante *εὐθύ* inserens, a quo recentiores temere recesserunt; rectius autem *εὐθύ*, quod aegre conci-

liatur cum πρὶν ἤ, omittetur. Praeterea pro ἅπαντας reponendum ἅμα πάντας.

XXVIII 1. πύλας τὰς μὲν ἄλλας κεκλεῖσθαι μηδ' ἀνεῷχθαι ᾗ ἂν δυσπροσοδώτατον ᾖ τῇ πόλεως καὶ ἐπὶ πλεῖστον ὑπ' αὐτῶν μέλλωσιν ὁρᾶσθαι. Ad δυσπροσοδώτατον desidero μέρος Diversi enim generis sunt quae leguntur XXII 7 ᾗ δ' ἂν τῆς πόλεως εὐπρόσοδα καὶ εὐεπίθετα τοῖς πολεμίοις ᾖ. Pro αὐτῶν nescio an praestet ἀστῶν scribere.

Ibid. 2. ὡς ἤδη γε καὶ ἡμέρας πολλαὶ πράξεις ἀνοιχθεισῶν ἀμφοτέρων πυλῶν γεγόνασιν ἐπὶ τεχνασμάτων καὶ προφάσεων τῶνδε. Scribendum ἀπό pro ἐπί. In sequentibus praeeunte partim Casaubono malim omnino [δηλώσω δ'] ἀφ' ἑνὸς ἔργου πολλὰ π. τ. πραχθέντα.

Ibid. 4. Fuisse puto εἶτα ἐγγὺς ἐλθοῦσαι pro ἔτι ἐγγὺς ἐλθοῦσαι.

XXIX 2. ἐξοίσω δὲ παραδείγματος ἕνεκεν ἐπὶ πράξει γεγενημένα. κατελήφθη γὰρ πόλις, ἔσωθέν τινων συνθελόντων ἐν ἑορτῇ πανδήμῳ τρόπῳ τοιῷδε. Non sanavit haec novissimi editoris coniectura nulla virtute commendabilis [τὰ] ἐπὶ [τοιαύτῃ] πράξει. Apertum est urbis gentisve nomen requiri; itaque scripsisse Aeneam conicio ἐπὶ Θρᾳξὶ γεγενημένα· κατελήφθη γὰρ [Ἀντί]πολις, quamquam praeferas forsan [ἐν τοῖς] ἐπὶ Θρᾴκης γεγενημένα. Si recte Ἀμφίπολις restitui, non inepte suspiceris spectare scriptoris narrationem ad Brasidae illius urbis expugnationem. V. Thucyd. IV 106.

Ibid. 4. νυκτὸς δὲ γενομένης καὶ ἀθροισθέντων τῶν ἐπιθησομένων ἑκάστου ὃν ἔδει τηρήσαντος τὸν καιρὸν. — Recte libri ἕκαστος ὃν ἔδει τηρήσαντες τὸν καιρόν, quibus deinceps mutata structura infertur πρῶτον μὲν τὸ φόρημα ἐλύθη pro ἔλυσαν. Similiter saepe Thucydides, ex quo exempla aliquot composuit Poppo vol. I p. 108 fg. In sequentibus verbis καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν ἕτοιμος ἦν ad ἐξ αὐτοῦ desidero participium, quale est ἀναφανείς. Certius est in sequentibus aliquid excidisse: ἔπειτα ἄλλοι μὲν αὐτῶν τοὺς ταρσοὺς ἐξέλισσον (leg. ἐξείλισσον) — ἕτερος τὰ ἄγγη τῶν ἀχύρων καὶ ἐρίων, οἳ δὲ τὰς σαργάνας ἀνέτεμον, ἄλλοι δὲ τὰς κιβωτοὺς ἀνοίγοντες τὰ ὅπλα ἐξῄρουν, οἳ δὲ τοὺς ἀμφορέας συνέτριβον. Vides ad ἕτερος (ἕτεροι?) requiri verbum, sive id ἀνέλυον fuit sive κατήγνυον sive aliud. Quae his proxime inferuntur, integra erunt sic scripta καὶ ὡς φάλαγξ ἦν τὸ γινόμενον.

Ibid. 5. ἐν μὲν τῷ φανερῷ ἄλλα ἀγγεῖα ἔπλεκον, ἐν δὲ ταῖς

νυξὶν ὅπλα περικεφαλαίας καὶ ἀσπίδας ἔπλεκον, αἷς ὄχανα περιετίθεσαν σκύτινα καὶ ξύλινα. Ansae et amenta cum non circumponantur clipeis sed apponantur, scribendum arbitror *προσετίθεσαν*. Praeterea *ὅπλα* quae *πλέκεσθαι* dici non potest delendum est.

XXX. *διὸ δεῖ τὰ — ὅπλα μὴ ἐκφέρεσθαί τε εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ νυκτερεύειν ὅπου ἂν τύχῃ ἄλλα πλὴν δείγματος.* Pro *ἄλλα* corrigunt *ἄλλῃ*, videtur *ἅμα* scribendum esse. Ibidem malim *ὅσων δ' ἄλλοθι πλῆθος ἐκτίθοιτο τις, εἶναι δημόσια κρίνειν.* Vulgo *ὅσον δ' ἄλλο πλῆθος.*

XXXI, 1. *περὶ δὲ ἐπιστολῶν κρυφαίων παντοῖαι μὲν εἰσὶν αἱ πέμψεις προσυγκεῖσθαι δὲ δεῖ πέμψαντι καὶ δεχομένῳ ἰδίᾳ.* Non integra est oratio, nec dissimile vero est, excidisse quaedam; supplere possis *περὶ δὲ ἐπιστολῶν κρυφαίων* [*νῦν δηλώσω, ὧν*] *παντοῖαι μέν εἰσιν αἱ πέμψεις.* Cfr. XXIX, 1. Pro *δεχομένῳ* expectabam *δεξομένῳ*.

Ibid. *εἰς φορτία ἢ ἄλλα σκεύη ἐνεβλήθη βιβλίον ἢ ἄλλο τι δρᾶμα τὸ τυχὸν καὶ μεγέθει καὶ παλαιότητι.* Casaubonus *δρᾶμα* de poetae fabula interpretatur, quod qui probant praeeunte Meiero rectius transpositis verbis scribent *δρᾶμα ἢ ἄλλο τι βιβλίον.* Praestare opinor *βιβλίον ἢ ἄλλο τι γράμμα*, *libellum aliudve scriptum.*

Ibid. *εἶτα ἀφικνουμένου παρ' ὃν δεῖ ἐξεγράφετο.* Scribendum *παρ' ὃν ἔδει*, quod pervulgatum est vitium, tollendum illud etiam XXXI, 1. 7. 17 aliisque locis.

Ibid. 3. *εἰς κασσίτερον ἠλασμένον λεπτὸν γραφέσθω.* Nullum huius participii exemplum novi; fortasse igitur *ἐληλασμένον* scribendum est.

Ibid. 4. *ἐπιστολὴν ἔχων φύλλοις γεγραμμένην.* Imo *ἐγγεγραμμένην.*

Ibid. *εἰσενεχθείη δ' ἂν γραφὴ καὶ ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν ὠσὶν ἐχούσαις ἀντ' ἐνωτίων ἐνειλημένοις λεπτοῖς μολυβδίνοις.* Varia tentata sunt. *Ἐχούσαις* fort. delendum et pro *ἐνειλημένοις* scribendum *ἐνειρμένοις*. Suidas *Ἐνειρμένος πέδαις ἀντὶ τοῦ συμπεπλεγμένος*, ubi *ἐμπεπλεγμένος* scribendum videtur. Auribus istarum mulierum iniecti erant numuli (*λεπτά*) plumbei.

Ibid. 7. *κύστιν ἰσομεγέθη ληκύθῳ, ὁπόσῃ ἂν βούλῃ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν γραφησομένων, φυσήσας καὶ ἀποδήσας ξηρᾶναι, ἔπειτα ἐν αὐτῇ γράψαι.* Haec inepte narrata sunt. Corrigendum videtur *ὁπόσην ἂν βούλῃ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν γραφησομένων*

φυσήσας, postquam vesicam ad eam quam volueris amplitudinem inflaveris.

Ibid. 8. *ἤδη δέ τις ἐν δέλτῳ ἐγξύλῳ γράψας κηρὸν ἐπέτηξε καὶ ἄλλα εἰς τὸν κηρὸν ἐνέγραψεν. εἶτα ὅταν ἔλθῃ παρ' ὃν ἔδει, ἐκκνήσας τὸν κηρὸν καὶ ἀναγνούς, γράψας πάλιν ὡσαύτως ἀπέστειλεν.* Libri *ἐνξύλῳ*. Fortasse *ἐν δέλτῳ ἢ ἐν ξύλῳ*. In fine fuit opinor *γράψας ὡσαύτως, πάλιν ἀπέστειλεν.*

Ibid. 10. *γράφοιτο δ' ἂν καὶ εἰς πινάκιον ἡρωικόν.* Casaubonus *γραφικόν*, Meier *ζωγραφικόν*, Köchly *ἱερατικόν*, quorum omnium nihil probandum videtur; *ἡρωικὸν πινάκιον* fort. de votiva tabella intelligi potest, quales in heroum delubris suspendebantur.

Ibid. 11. *πασῶν μέντοι ἀδηλοτάτη, πραγματωδεστάτη δεῖ νῦν μοι ἡ διὰ γραμμάτων ἐμφανισθήσεται.* Ita haec scribenda videntur; libri *μέν* habent pro *μέντοι* et *ἡ* ante *διά* omittunt.

Ibid. 12. *εὐπρεπέστερον δ' ἂν τοῦτο γένοιτο. Concinnius* interpretatur Casaubonus, nescio quo iure. Vide ne *ἐκπρεπέστερον* esse debeat cll. Thucyd. I 38, 4. et III 55, 2, ubi v. interpretes.

Ibid. 16. *οἷα φιλεῖ γίγνεσθαι ἐν πολέμῳ.* Cf. Thucyd. III 81 *οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι.*

XXXII 1. *ἄλλα δὲ καὶ* (ita Med.) *ὑποθυμιῶν καπνὸν πολὺν ὑφάπτων ὡς μέγιστον πῦρ πνέοντα.* Cetera loci corruptissimi non expedio, hoc tamen video pro *ἄλλα δέ* reponendum esse *ἅμα δέ*. Pro *ὑφάπτων* Med. *ὑφάπτειν*.

Ibid. 4. *ἄριστον δὲ πρὸς τὰ διακόπτοντα τὸ τεῖχος καὶ τάδε παρεσκευάσθαι. ὅταν γνώσῃ προσάγεσθαι τοῦ τείχους, ταύτῃ χρὴ ἔσωθεν ἀντιπαρασκευάζειν ἀντίκριον, διορύξαντα τοῦ τείχους μέχρι τοῦ ἄλλου μέρους τῶν πλίνθων.* Vitiosum est *ὅταν γνώσῃ*, quod quomodo emendandum sit ostendit cod. Med. scriptura *ὅταν γνῶς ἢ*. Itaque aut cum Köchlyo scribendum *ὅταν γνῷς ᾗ προσάγεται τοῦ τείχους* aut servato infinitivo *ὅταν γνῷς πῃ προσάγεσθαι τοῦ τείχους, ubi cognoveris alicubi . . . murorum machinam admoveri.*

XXXIII 3. *ἔπειτ' ἂν τινες ὦσι τῆς πόλεως ξύλινοι μόσυνες ἢ τοῦ τείχους τι χρὴ τούτοις ὑπάρχειν πρὸς τὸ μὴ ἐμπίμπρασθαι ὑπὸ τῶν πολεμίων πίλους καὶ βύρσας πρὸς τὴν τάξιν.* Conieci *ἢ τοῦ τείχους πῃ, χρὴ τούτοις ὑπάρχειν πίλους καὶ βύρσας πρὸς τὴν πρότασιν, ut ea praetendas,* nisi forte simplex *τάσιν* sufficit. Köchly *πρὸς τὴν ἔπαλξιν*. Idem cum Casaubono dedit *τῆς πόλεως μόσυνες ἢ τοῦ τείχους ξύλινόν τι, χρὴ τούτοις.* —

Ibid. 4. *μέχρις οὗ ταφρεύσῃ τὰ ἔσωθεν.* Scribendum *μέχρι οὗ ἂν ταφρεύσῃς* vel *ταφρευθῇ*. Sequentia *ἐκ τῶν ἐγγύτατα* (*ἐγγυτάτω*?) *οἰκιῶν καθαιροῦντα* iterum ex Thucydide II 75 petiit *πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες*.

XXXIV 1. *ἐμπιμπράμεναι ἰσχυρὰς ἐργασίας πρὸς τὸ πῦρ, σβεννύειν χρὴ αὐτὸ ὄξει· οὐ γάρ ἐστι ῥαδίως ἐξάπτεσθαι· μᾶλλον δὲ τὸ * * προαλείφειν· τούτου γὰρ οὐχ ἅπτεται.* Scribendum suspicor *κάλλιον δέ τὸ* [*ἰξῷ*] *προαλείφειν*. Cf. Plinius N. H. XIII 119 *Alexander Cornelius arborem eonem* (*αἰῶνα*?) *appellavit, ex qua facta esset Argo, similem robori viscum ferenti, quae nec aqua nec igni posset corrumpi, sicuti nec viscum* et XXXIII 94 *ignis autem restinguitur aceto et maxime visco.* Neque postrema sine vitio scripta sunt; pro *οὐχ ἅπτεται* desidero aliquid fortius quam simplicem negationem; ac fortasse scribendum est *οὐ πάνυ τι ἅπτεται*, quae vicinarum litterarum similitudo absorpsit. Notum est illud Menandri in fragm. Com. Graec. IV p. 209

οὐ πάνυ τι γηράσκουσιν αἱ τέχναι καλῶς,
ἂν μὴ λάβωσι προστάτην φιλάργυρον.

Cf. Aeneas XXXV *πῦρ σκευάζειν ἰσχυρὸν ὧδε, ὅπερ οὐ πάνυ τι κατασβέννυται.* Sic enim scribendum est pro inepto *οὐ πάντῃ κατασβέννυται.*

XXXVI. *ἐὰν μὲν ὑπερέχῃ τοῦ τείχους ἡ κλῖμαξ προστεθεῖσα, χρὴ — ἀπῶσαι τὸν ἄνδρα ἢ τὴν κλίμακα ξύλῳ δικρῷ, — ἐὰν δὲ ἄρτι ἄνῃ τῷ τείχει ἡ κλῖμαξ, τὴν μὲν κλίμακα οὐχ οἷόν τε ἀπωθεῖν, τὰ δὲ ὑπερβαίνοντα χρὴ ἀπῶσαι.* Köchly *ἐὰν δὲ ἀρτιπαγὴς ᾖ τῷ τείχει ἡ κλῖμαξ.* Quidni *ἐὰν δὲ ἀρτία ᾖ τῷ τείχει κλῖμαξ*?

6. *καὶ ἅμα ἀνταίρειν τειχίζοντα πρότερον ἢ πεσεῖν τὸ τεῖχος ᾗ διορύσσεται.* Scribendum *ἀνταίρειν* [*τειχίον*] *τειχίζοντα*. Cf. XXXVII 1.

XXXVII 1. *ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ τειχίσαι λίθους.* Casaubonus *λίθοις*. At vitium loci haeret fortasse in *τειχίσαι*, pro quo non inepte scripseris *τυκίσαι, si lapidum caedendorum copiam non habeas.* Cf. Aristophanes Av. 1138 *τούτους* (*λίθους*) *ἐτύκιζον αἱ κρέκες τοῖς ῥάμφεσιν.*

Sequuntur continuo haec: *ἂν δὲ τὰ ὑπορύγματα τῆς τάφρου προσπέσῃ, ταύτῃ ἐπιβάλλοντα ξύλα καὶ τὸν φορυτὸν ἐμπρῆσαι.* Pro *τῆς τάφρου* Casaubonus scripsit *τῇ τάφρῳ*, recepitque hoc no-

vissimus editor. Scribendum potius *τῆς τάφρου* [*πῃ*], quod verum esse ostendit quod sequitur in apodosi *ταύτῃ*.

Ibid. 2. *χρὴ δέ, ἂν νοήσῃς, καθ' ὅντινα τόπον ὀρύσσουσιν, ἀνθυπορύσσειν καὶ ἀντιοῦσθαι καὶ ἐμπιμπράναι τὸ ἐν τῷ ὀρύγματι μαχόμενον.* Intellexit vitium loci Köchly, sed parum felici coniectura pro *μαχόμενον* posuit *ἐνεχόμενον*. Praestare opinor *μηχανώμενον* vel *μεμηχανωμένον*.

Ibid. 3. *ὅθεν καὶ νῦν χρῶνται, αὐτῷ ἐν τῇ νυκτὶ γνωρίζοντες ᾗ ὑπορύσσεται καὶ οἷς μὲν προσῆκεν τὰ ἐκ τῶν ἐναντίων τεχνάσματα ἀντιώμενον ἀμύνειν δεδήλωται.* Insigni audacia novissimus editor coniecit et in verborum ordinem recepit *χρῶντας ἀεὶ τῷ τεχνήματι.* Satis constat nocturni temporis silentio effici, ut fragores multo clarius et distinctius quam interdiu auribus percipiantur. Adde quod non *τέχνημα* et *τεχνᾶσθαι* Aeneas, sed constanti et perpetuo usu *τέχνασμα* et *τεχνάζειν* dicit. Tum graecitas pcscit ut pro *προσῆκεν* scribatur *προσήκει.*

Ibid. 4. *ἔπειτα οὕτως ἐπισυνδεῖν ἄλλα ξύλα καὶ ῥιποὺς καὶ ἄλλα φράγματα.* Corruptum sine dubio est *ἄλλα* ante *ξύλα*, quod vide ne *ἅμα* scribendum sit. Nec *φράγματα* incorruptum puto, pro quo fortasse *φρύγανα* scribendum est.

XXXVIII 1. *χρὴ διατετάχθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει μαχομένους τρία μέρη, ὅπως οἱ μὲν μάχωνται, οἱ δὲ ἀναπαύωνται, οἱ δὲ παρασκευάζωνται.* Structurae satisfecit Casauboni coniectura, *εἰς* ante *τρία μέρη* adicientis; at vitium loci latet potius in *μαχομένους*. Ineptum est dici in urbe pugnantes in tres dividi oportere, quarum una pugnet, altera non pugnet sed quiescat, tertia ad certamen praeparetur, quae battologiae Galettianae simillima sunt. Scribendum opinor *διατετάχθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει γενομένους τρία μέρη.* Cfr. XXIII 4 *προεῖπον οἱ ἄρχοντες τοῖς ἠθροισμένοις ὅτι τρία μέρη αὐτοὺς γενομένους δεῖ ἐνεδρεῦσαι.*

Ibid. 2. *τάς τε κύνας δεσμεῖν τὸν καιρὸν τοῦτον· μετὰ γὰρ ὅπλων καὶ θορυβούντων καὶ ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πόλιν, δι' ἀήθειαν ὁρῶσαι αἱ κύνες ὀχλοῖεν ἂν προσκείμεναι.* Intelligi haec poterunt in hunc modum emendata: *μετὰ γὰρ ὅπλων καὶ θορύβου τῶν ἀνθρώπων τρεχόντων.* Cf. XXXIX 3 *οὐ γὰρ ῥᾴδιον μιγάδας ὄντας μεθ' ὅπλων καὶ θορύβων συνεισπίπτοντας διαγιγνώσκεσθαι.* Pro *ὁρῶσαι* fort. *ὠρύουσαι* scribendum.

Ibid. 3. *εἰ δέ τινας δεῖ μετιέναι ἀμελοῦντας καὶ ἀκοσμοῦντας, τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημένους καὶ ἐν τῇ πόλει δυναμένους*

μάλιστα μετέχοντας. Sunt qui post *μάλιστα* addunt *καὶ τῶν μεγίστων* cl. XXII 7 *τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημένους τε καὶ τῶν μεγίστων μετέχοντας* (add. *ἐν*) *τῇ πόλει.* Atqui *μάλα δύναμαι* pro *μέγα δύναμαι* vix unquam graece dictum est. Cf. Cobetus Nov. Lect. p. 270. Eam ob causam lenissima emendatione *δυνάμεως* pro *δυναμένους* scribendum est.

Ibid. *εἴη γὰρ ἄν τι τοιοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις παράδειγμα.* Non *ἄν τι τοιοῦτο,* sed *αν τὸ τοιοῦτο* scripsisse opinor Aeneam.

XXXIX 1. *χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρὰ τὰς λελειμμένας παρόδους εἰστρέχειν.* Rectius *κατὰ τάς.*

Ibid. *ἔσω δὲ πόλεως — δεῖ εἶναι συντεταγμένους τινὰς ἐν ταῖς διόδοις καὶ πρὸς τοῖς ὀρύγμασι πυλῶν χώραις.* Köchly ante *πυλῶν χώραις* inseruit *καὶ ταῖς τῶν.* Coniungendum potius *ὀρύγμασι πυλῶν*, idque de fossa intelligendum, quam in interiore portae parte ductam esse supra dictum erat. Sed magnam in Köchlyi emendatione offensionem habent *πυλῶν χώρας*, quae importuna est portae circumscriptio. Suspicabar *καὶ* [*ἄλλους τινὰς*] *ἐν τοῖς ὀρύγμασι* [*τῶν*] *πυλῶν χωρίσαι.*

Ibid. 2. *ἐὰν δὲ πλείονες τῶν πολεμίων ἐπεισφέρωνται καὶ βούλῃ αὐτοὺς κατέχειν.* Ita ex Iulio Africano scriptum est pro *ἔχειν*, quod fortasse in *ἑλεῖν* mutandum est.

Ibid. *ὅταν οὖν βούλῃ ὑπολαβεῖν τοὺς εἰστρέχοντας, ταύτην* (portam dicit cataractam) *ἀφιέναι ὀρθήν· καὶ αὐτή τέ τινας ἡ πύλη φερομένη διαφθερεῖ καὶ τοὺς πολεμίους σχήσει μὴ εἰσιέναι.* Pro *ὑπολαβεῖν* ad sententiam aptius Hertleinius scripsit *ἀπολαβεῖν.* Pro *φερομένη* I. Gronovius *καταφερομένη* coniecit. Possit etiam *ἡ πύλη* [*ῥύμῃ*] *φερομένη* cl. Thucyd. III 76 *ἡ δὲ* (*μηχανὴ*) *ῥύμῃ ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον.* Sed librorum scripturam tuetur XXXII 3. In sequentibus *ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐπὶ τῷ τείχει βαλλόντων τοὺς πολεμίους* aut *δέ* tollendum est, aut *τινές* post *τείχει* excidit, ut *βαλλόντων* imperativus sit.

Ibid. 4. *ἔστω δὲ ὁ μὲν βρόχος ὅπλον ὡς ἰσχυροτάτου, τὸ δὲ ἕλκον ἐπὶ δύο πήχεις ἅλυσις τοῦ μὴ διατμηθῆναι, τὸ δ' ἄλλο ὅθεν ἕλκουσι σχοίνου.* Describitur his verbis laqueus, quo illapsus in urbem hostis ab obsessis in altum trahitur. Eius tres partes esse dicit, quarum prima (*ὁ βρόχος*) constat e fune seu rudente validissimo, altera e catena (*ἅλυσις*) duorum cubitorum, tertia e iunco. In harum partium altera desidero materiae memoriam ex qua catena illa confecta erat, quam durissimi generis fuisse ostendunt verba *τοῦ*

μὴ διατμηθῆναι, ne abscindi possit. Itaque scribendum puto ἅλυσις [σιδήρου], τοῦ μὴ διατμηθῆναι. Inter ἅλυσις et τοῦ quam proclivi errore σιδήρου excidere potuerit, quivis intelligit. Ἁλύσεις σιδηρᾶς habes apud Thucydidem 11, 76.

XL 1. *χρὴ τῆς πόλεως ὅσα ἂν ᾖ εὐπρόσοδα οἰκοδομεῖν ὕψει.* Pro ὕψει corrigunt ὑψηλά. Fortasse praestat scribere ὕψη cll. XXII. XXVI. Nisi forte ὕψι malis i. e. εἰς ὕψος. Quamquam haec poetica vox est, quibus tamen non prorsus abstinet hic scriptor.

Ibid. 2. *οὕτω γὰρ ἂν ᾤετο μάλιστα πολεμιωτάτους ἔσεσθαι τοῖς δεσπόταις καὶ αὐτῷ πιστοτέρους.* Scribendum videtur οὕτω γὰρ οὖν ᾤετο, et πιστοτάτους pro πιστοτέρους, quod praeivit Köchly.

Ibid. 3. *Σινωπεῖς — τῶν γυναικῶν τὰ ἐπεικέστατα σώματα μορφώσαντες.* Malim μεταμορφώσαντες. Praepositionem vicinarum litterarum similitudo absorpsit.

Ibid. 4. *ἤδη δὲ τοῖς θρασυνομένοις τέλεον καὶ προσπελάζουσι τῷ τείχει ἐγγύτερον τοῦ προσήκοντος.* Suam loco integritatem restitues scribendo ἤδη δέ [τινες] τοῖς θρασυνομένοις, et aegre neges si comparaveris X 16. XXII 2. XXXI 14 et eiusdem generis complura. Pro ἐγγύτερον Med. ἐγγύτερος i. e. ἐγγυτέρω. Pro τέλεον fort. πλέον scribendum.

Finem his coniectaneis imponam, ubi de levioribus aliquot mendis admonuero. Itaque III 3 corrige ἀφ' ἑκάστης φυλῆς pro ἐφ' ἑκάστης φύλης. — XI 2. ἔμελλεν pro ἔμελλον. — X 10. προσκηρύσσεσθαι pro προκηρύσσεσθαι, quod nonnisi poetis usitatum est. Ibid. 19. ἐσορῶσιν pro ἐφορῶσιν. — XVI 8. ἐάν γε pro ἐάν. — XVII 2. κατεβεβλήκεσαν pro καταβεβλήκεσαν. — XVIII 8. πιέζοντες pro πιεζοῦντες. Ibid. 10. λαθραίως [καὶ] ἀψοφητί, nisi λαθραίως delere praestat. — XX 2. ὑποτεθεῖσθαι vel ὑποκεῖσθαι pro ὑποθεῖσθαι, pro quo male ὑποθέσθαι editum est. — XXII, 3. διὰ βραχέος pro διὰ βραχέων. Recte in sequentibus διὰ βραχέος ut apud Thucydidem VII 49. Ibid. 6. ἤ πῃ pro ἢ πῇ. — XXIV 1 et 3. Διόσκορος pro Διόσκουρος. — XXVIII 1 dele cum libris ἄλλων ante ἀγωγίμων, quod ut XXIX 6 de mercibus intelligendum est. — XXIX 1. *καὶ δὴ ἀκρόπολις, et vero etiam arx,* pro καὶ ἡ ἀκρόπολις. Ibid. 3. ἀσπιδίσκια ex Iul. pro ἀσπίδια. — XXXI 5. ἐνετέταλτο pro ἐντέταλτο. — Ibid. 10. ὃν δὲ δεῖ pro ὅσον δὲ δεῖ, in quo οσ ex praecedente εὐξάμενος natum est. — XXXIV. προσᾳσσούσης pro προσαΐσσούσης.

Mitto alias eiusdem farinae sordes in tam antiquo scriptore et qui totum sese ad Thucydidis imitationem conformavit non ferendas, ex quo genere, ut pauca de multis afferam, sunt *ζευγέων*, *ναός*, *πρωί*, *Συρακούσιος*, *Ἐρέτρεια*, *ἐσήμανα*, *ἔφησαν*, *ἐλαῖαι*. Nec *πράττειν*, *θάλαττα* et similia scripsisse Aeneam, praeter constantem fere librorum consensum, docet quem etiam in his minutiis expressit Thucydides; non desunt tamen in quibus ab huius usu recessit. Ita nunquam dixit *ἤν*, *κλῄειν*, *ὁμοιότροπος*, sed constanter *ἄν* vel *ἐάν*, *κλείειν*, *ὁμότροπος*. Habet item nonnulla prorsus singularia, quorum maxime memorabile est et in Thesauro omissum, quod participio *πεμπόμενος* de eo uti consuevit, cui epistola mittitur, qui epistolam accipit, ut nihil differat ab *ὁ δεχόμενος*. Vide ne plura commemorem XXXI 1, 2, 9.

A. MEINEKE.

ZU ARRIANS INDICA XV 9.

Ἐγὼ δὲ ὅτι αὐτός τε πολλοὺς ὀπώπεα καὶ ἄλλους ἐπισταμένους οἶδα τὸν ὄρνιθα (τὸν σιττακόν), οὐδὲν ὡς ἀτόπου δῆθεν ἀπηγήσομαι. Dübner bemerkt: 'codex (der Pariser Regius 1753) mire *ἄλλους πετταμένους εἴδεα τὸν ὄρνιθα.*' Auch der von mir verglichene Wiener Codex hat *εἴδεα*. Arrian schrieb also *ᾔδεα*, und zwar gleichbedeutend mit *οἶδα*. In derselben Bedeutung steht *ᾔδεα* bei *Herodot* II 150 *ᾔδεα γὰρ λόγῳ καὶ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσσυρίων πόλι γενόμενον ἕτερον τοιοῦτο*, und *ᾔδειν* bei *Lucian* Diall. Mortt. VII 1 *τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ᾧ σε τὰ πολλὰ ᾔδειν συνόντα* und *Diogenes* Epist. XI *εὐαγγελίζῃ μοι βασιλέα Μακεδόνων σπουδάζειν περὶ τὴν θέαν ἡμῶν, εὖ δὲ ἐποίησας προσθεὶς τῷ βασιλεῖ τοὺς Μακεδόνας· τὰ γὰρ ἡμέτερα ᾔδεις ἀβασίλευτα.* In *Julians* Epist. XXVII. S. 47, 14 *τὴν δὲ αἰτίαν αὐτὸς μὲν οἶδα ὅτι συνείδεις, ἐμοὶ δὲ ἡδὺ καὶ ἄλλως φράσαι* ist *συνῄδεις* zu schreiben. Für die Dichter hat diesen Sprachgebrauch Haupt nachgewiesen im Lectionsverzeichniss der Berliner Universität 18$\frac{65}{66}$ S. 16.

R. H.